

landsbygden

Äntligen!

Efter en lång startsträcka med införandet av ett nytt landsbygdsprogram, nya IT-system och nya regler har vi nu fattat de första besluten kring investeringsstöd i landsbygdsprogrammet. För många företag har det varit lång väntan utan möjlighet till investeringar och andra satsningar för att kunna utveckla verksamheten. Det stora intresset för startstöd visar att det finns många unga jordbrukare som är beredda att satsa inför framtiden, det är glädjande. Även intresset för stöd till bredbandsinvesteringar har varit stort. Vi har goda förhoppningar om att kunna skicka ut de första besluten kring bredbandsinvesteringar före sommaren så att projekten kan påbörjas under grävsäsong.

” Västernorrland ligger i framkant när det gäller att ta fram en regional livsmedelsstrategi.

Nu ser vi de negativa effekterna av den nya stödområdeskartan. Det har emellertid tagits bra initiativ för att synliggöra hur länets företag drabbas av den nya områdesindelningen. Vid den här typen av ändringar, som direkt påverkar möjligheten att fortsätta driva sitt företag, är viktigt att göra sin röst hörd.

Avslutningsvis kan nämnas att den regionala livsmedelsstrategin nu är lanserad. Utifrån min bedömning ligger Västernorrland i framkant när det gäller att ta fram en regional livsmedelsstrategi. Något som också blivit tydligt när jag pratar med folk i andra delar av landet kring jordbruksfrågor och landsbygdsutveckling är hur bra vi i Västernorrland är på att samarbeta. Både mellan myndigheter, LRF, Hushållningssällskap, företag, kommuner och andra intressenter. Det finns en genuin vilja att tillsammans förbättra förutsättningarna att driva företag på landsbygden. Det tror jag är en viktig förutsättning om vi ska kunna ha en livskraftig landsbygd i Västernorrland.

Trevlig sommar och på återseende till hösten!

Magnus Karlsson

Enhetschef för näringslivsinheten

Foto: Maria Tjärnström

Behöver du ändra din SAM-ansökan?

Fram till den 15 juni har du möjlighet att göra ändringar i din SAM-ansökan. Tänk igenom vad du behöver ändra och gör det så snart som möjligt.

Gå gärna in i SAM Internet och kolla ifall det skett förändringar på de block som står med i din ansökan. Kontrollera även att du verkligen har förfoganderätten till marken du har med i ansökan. Om inte är det risk för avdrag och sanktioner.

Du ändrar ansökan genom att starta SAM Internet och klicka på knappen "Ändra ansökan". Registrera dina ändringar och skicka in på samma sätt som du gjorde första gången du sökte.

Du kan ändra din ansökan flera gånger om du kommer på saker efter hand.

Exempel på ändringar:

- Lägga till block och skiften
- Ändra arealen (både öka och minska)
- Ändra grödkod

Efter den 15 juni kan du bara göra vissa ändringar, exempelvis:

- Minska areal
- Ta tillbaka ansökan (helt eller enstaka stöd)

Om du fått avisering om kontroll har du inte längre möjlighet att göra ändringar. Du kan inte heller ändra något om länsstyrelsen redan fattat beslut.

Anna Ullberg

anna.ullberg@lansstyrelsen.se

0611-34 90 08

Notiser

Sena rapporteringar

Tänk på att sena rapporteringar för nötkreatur i CDB påverkar alla miljöstöd och djurtäthet i kompensationsstödet. Får/get/svin ska ersättas inom 10 dagar eller minskas i SAM-ansökan.

Dokumentera din ekologiska produktion rätt

Som ekologiskt certifierad är det viktigt att du skriver ner vad du gör och sparar dokument som kan styrka att allt är enligt reglerna. Vid ett kontrollbesök ska läns-

styrelsen kunna kontrollera din dokumentation. Kontrollerna sker mot bokföring, verifikationer, växtodlingsplaner eller motsvarande. Vid ett kontrollbesök ska du också kunna visa upp handlingar från kontrollorganet.

Landsbygden tar sommarlov

Nästa nummer av nyhetsbladet Landsbygden kommer i oktober. Under sommarmånaderna läggs nyheter fortlöpande upp på länsstyrelsens webbplats www.lansstyrelsen.se/vasternorrland

Tjuvbetäckning

Nötkreatur blir köns mogna vid omkring fem månaders ålder, men den biologiska åldern kan variera.

Enligt lag ska kvigor under 13 månader hållas så att risken för betäckning minimeras. För tidig betäckning ökar risken för komplikationer och kan medföra lidande för både kviga och kalv.

Om du misstänker tjuvbetäckning kan länsstyrelsen begära en dräktighetsundersökning. Vi kan då konstatera eventuell dräktighet och därmed förebygga lidande.

Li Ekblom
li.ekblom@lansstyrelsen.se
0611-34 91 33

Foto: Maria Tjärnström

Undvik trampskador

Vid våra kontroller upptäcker vi ofta att drivgator, grindhål, foderhäckar och ytor kring vattentråg är söndertrampade såväl under sommar- som vintersäsong. Det påverkar både djurhälsa, mjölk kvalitet och kotrafik negativt.

Eftersom söndertrampade ytor är känsliga för jorderosion och näringsläckage är det viktigt att du anlägger markstabiliserande material på dessa ytor.

Enligt en studie från SLU har armeringsmattor bättre skydd mot trampskador och klarar även maskintrafik bättre än bark. För att bark ska fungera bör den anläggas högre än omgivande mark, för att förhindra att barken trycks ner.

Armeringsmattor är dyrare att köpa in, men bark kostar å andra sidan mer att underhålla. Efter sju säsonger är armeringsmattor en billigare investering än bark. Studien visade även att dränering av drivgator och grindhål var viktigt för att förhindra trampskador. Det gjorde att stabiliserande åtgärder fungerade bättre.

Frida Näslund
frida.naslund@lansstyrelsen.se
0611-34 91 76

Lupiner är ett färgglatt inslag längs vägkanterna under sommaren, men på bekostnad av mindre arter som trivs på magrare marker.

Foto: Annika Carlsson

Lupiner hotar den biologiska mångfalden

Lupinen är en så kallad invasiv växt som snabbt och lätt kan föröka sig. Den kan på kort tid sprida sig över stora ytor och i stor omfattning.

Idag är dess spridning så pass omfattande att den biologiska mångfalden hotas. Även insektslivet påverkas eftersom många fjärilar och vildbin är beroende av särskilda värdväxter som konkurreras ut av lupinerna.

Kväver andra arter

Lupiner växer snabbt och sprider sig effektivt med frön eller genom sin underjordiska jordstam. De flesta av oss har nog sett långa vägsträckor kantade av enbart lupiner. Många uppskattar deras starka färger i stora fält, men arten tränger dessvärre ut och "växer ihjäl" många mindre arter som prästkrage, blåklocka och kattfot. Det är därför mycket allvarligt när lupinerna etablerar sig i artrika miljöer, såsom ängsmarker eller längst artrika vägkanter, och bildar stora lupinfält.

Lupiner kan precis som andra ärtväxter ta upp kväve direkt från luften, vilket gör marken mer näringsrik. Ängsblommor vill ha det magert och näringsfattigt och påverkas negativt av de förändrade förutsättningarna i jorden. De konkurrerar även ut den övriga floran genom att skugga mer lågväxande arter.

Långsiktig bekämpning krävs

Lupiner bekämpas lättast genom regelbunden slåtter. Arten är emellertid envis och seg, vilket gör att bekämpningen måste upprepas ofta och långsiktigt.

Se till att det inte bildas frön genom att kapa av blomstjälkarna innan fröna mognar. På så vis fylls inte fröbanken i marken på och man förhindrar att frön sprids i omgivningen. Varje lupin bildar nämligen cirka 100 frön och är grobar i över 50 år!

Slå av lupinerna regelbundet

För att minska bestånden krävs att växterna kapas 3-4 gånger under vegetationsperioden. Slåtter två gånger per sommar förhindrar enbart ytterligare spridning.

Om lupinerna slås när de redan har frön måste blomstjälkarna förstöras noggrant. Samla ihop de kapade växtdelarna och för bort dem för att förhindra att platsen blir näringsrik. Speciellt om du vill gynna ängsarter som trivs i näringsfattig jordmån.

Nya och små bestånd bekämpas bäst genom att gräva upp dem med rötterna. Låt rötterna ligga och torka innan du lägger dem i komposten, eftersom lupinen även kan föröka sig med rotbitar.

Annika Carlsson
annika.carlsson@lansstyrelsen.se
0611-34 90 92

I hela länet förekommer skador från tranor, gäss och svanar på åkermark. Älvdalarna är mest drabbade.

Foto: Jonas Salomonsson

Stora fåglar kan ställa till problem i växande grödor

2015 gav Naturvårdsverket ut nationella riktlinjer för förvaltning av gäss, tranor och svanar. Riktlinjerna ska vara vägledande för länsstyrelserna i det regionala förvaltningsarbetet samt i arbetet med att förebygga och ersätta skador.

Riktlinjerna hittar du på <http://www.slu.se/viltskadecenter>

I Västernorrland kan stora fåglar orsaka skador på grödor 1 mars till 1 oktober. Skador förekommer i hela länet, men framför allt kring älvdalarna. Olika fågelarter orsakar olika slags skador och angriper även olika sorters grödor. För att fåglarna inte ska vänja sig vid att ha tillgång till mat bör åtgärder sättas in redan innan fåglarna anländer. Annars blir det svårt att hålla dem borta.

Riktlinjerna tar upp beprövade skadeförebyggande åtgärder som Viltskadecenter bedömt ha tillräcklig effekt. Åtgärder delas in i;

1. Skrämsel
2. Locka/avleda
3. Odlingstrategier
4. Skydds jakt

Idag används skrämsel som huvudsaklig åtgärd. Riktlinjerna beskriver olika skrämselmetoder men rekommenderar att använda även avledningsåkrar där

fåglarna kan beta ostört. Vare sig skydds-jakt eller allmän jakt bedöms ha någon större påverkan på populationernas storlek.

Länsstyrelsen hjälper dig

Vi på länsstyrelsen har verktyg för förvaltning av aktuella arter. Dessa består av förebyggande åtgärder, fördelning av bidrag till åtgärder samt ersättning för uppkomna skador.

Du kan få bidrag för åtgärder som syftar till att locka eller skrämja fredade fåglar från skadedrabbade fält. I vissa fall kan vi även ge bidrag för icke fredade fåglar, exempelvis om stora mängder fåglar orsakat skador under minst tre år.

För att kunna få ersättning för uppkomna skador ska skadan inte kunnat förutses eller trots upprepade försök inte kunnat förebyggas. Skadan ska också ha besiktigats.

Välkommen att höra av dig med dina frågor:

Skadeförebyggande åtgärder:

Peter Nilsson
peter.nilsson@lansstyrelsen.se
070-190 25 51

Bidrag och ersättningar:

Gunnar Ledström
gunnar.ledstrom@lansstyrelsen.se
070-274 80 10

Foto: Annika Carlsson

Ängs- och betesmarksinventering

I juni drar en stor inventering igång i Sverige. Målet är att samtliga av landets mest värdefulla ängs- och betesmarker ska inventeras.

Mellan år 2002 och 2004 inventerades cirka 250 000 hektar ängs- och betesmarker i landet. Av dessa låg drygt 1 100 hektar i Västernorrland.

Vid en nyinventering år 2013 upptäckte man att det skett stora förändringar i markerna de senaste tio åren. 18 procent av markerna kunde inte längre klassas som värdefulla ängs- och betesmarker eftersom de hade vuxit igen eller exploaterats. Artrikedomen hade dessutom minskat.

Att en sjättedel av markerna förlorat sina värden är allvarligt, det hotar både den biologiska mångfalden och det öppna odlingslandskapet.

Jordbruksverket vill nu uppdatera kunskapen om markerna och kommer därför göra en ominventering i sommar.

Samlad information

All information från inventeringen finns samlat i databasen Tuva på Jordbruksverkets webbplats. Databasen används främst av myndigheter och forskare men är öppen för alla.

Uppgifterna används för utvärderingar, uppföljningar av miljöersättningar och åtgärder för natur- och kulturmiljö. Informationen kan även fungera som underlag vid rådgivning, samhällsplanering och forskning.

Du kan söka på egna marker eller marker i ditt närområde. Du har också möjlighet att läsa om växt- och djurarter, kulturlämningar, byggnader, gamla värdefulla träd och mycket mer.

Annika Carlsson
annika.carlsson@lansstyrelsen.se
0611-34 90 92

Foto: Jonas Salmonsson

Stöd till anläggningar för dränering

I investeringsstödet till jordbruksföretagare finns möjlighet att söka stöd till nya anläggningar för dränering, exempelvis täckdikning.

Investeringen måste uppgå till minst 100 000 kronor och du kan få 40 procent av kostnaden i stöd.

Vid bedömningar kommer vi kolla på hur väl dräneringen överensstämmer med Vattendirektivet och om åtgärden är lämplig enligt åtgärdsprogram för vattenförvaltning.

Läs mer om tillstånd för markavvattning på www.lansstyrelsen.se under Miljö & klimat.

Sök stöd för samarbetsprojekt

Ett samarbetsprojekt kan vara ett pilotprojekt där olika aktörer tillsammans utvecklar ett område. Resultatet ska sedan spridas och göras tillgängligt för andra. Företag kan även samarbeta för att utveckla en företagsidé eller verksamhet på landsbygden. Vi på länsstyrelsen handlägger två samarbetsstöd:

- Stöd till utveckling samt till pilotprojekt för att skapa nya jobb

Detta stöd är till för att utveckla produkter, metoder, processer och tekniker och sedan sprida resultatet. Stöden är till för samarbeten och pilotprojekt för att utveckla näringslivet utanför jordbrukssektorn.

Det finns möjlighet för jordbruksföretag att genom samarbete leverera samhällsnytta och samtidigt ge möjligheter till inkomster och att bredda sin verksamhet.

Syftet är att nya små företag startar, att företag utvecklas och att fler arbetstillfällen på landsbygden skapas.

- Samarbete mellan aktörer inom jordbruket samt inom livsmedelskedjan

Syftet med stödet är att genom samarbete korta kedjan mellan jordbruks- och trädgårdsföretag och konsument. Det är också för att också kunna sälja fler livsmedelsprodukter på den lokala marknaden.

Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och Tillväxtverket handlägger andra samarbetsprojekt.

Läs mer på www.jordbruksverket.se

Ritha Jonsson
ritha.jonsson@lansstyrelsen.se
0611-34 90 30

Ansök om utbetalningar via e-tjänst

Jordbruksverket har nu öppnat e-tjänsten där du kan ansöka om utbetalningar av företagsstöd, miljöinvesteringar och projektstöd i landsbygdsprogrammet.

För att kunna göra en elektronisk ansökan krävs att du redan har ett beslut om stöd.

Länsstyrelsen började handlägga ansökningar om utbetalningar den 12 maj. Den 10:e respektive 24:e varje månad kommer vi skicka över färdiga ärenden till jordbruksverket, som i sin tur betalar ut stöden.